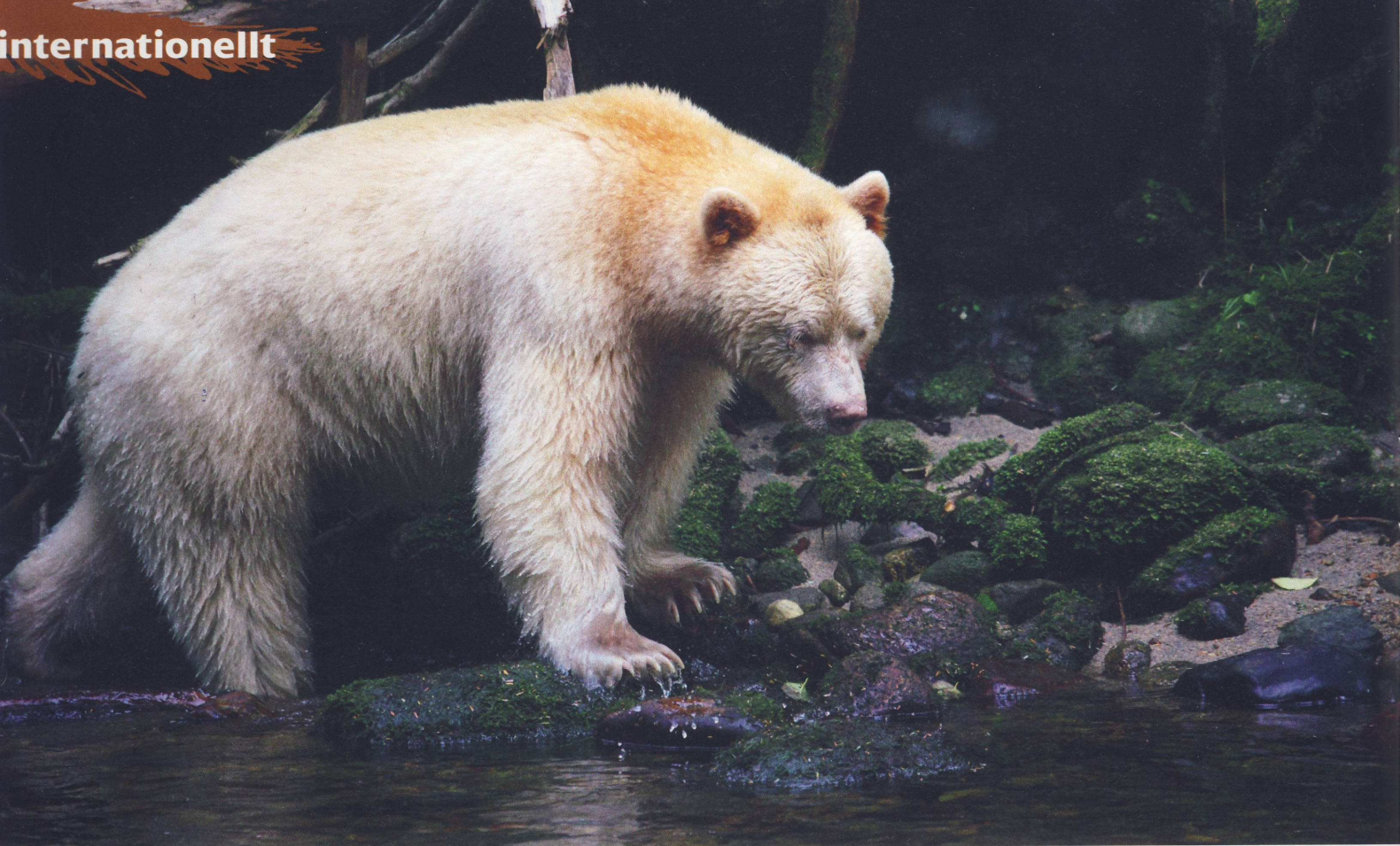

Den hemlighetsfulla vita andebjörnen dyker upp ur dimmorna

De sällsynta vita svartbjörnarna finns det kanske bara 400 av i världen. De lever i ett alltmer avverkningshotat regnskogsområde utmed Kanadas nordvästkust. Har man tur kan man få se kermodebjörnen, eller andebjörnen som den också kallas, när den kommer ut ur skogen för att fiska lax i bäcken. Följ med Christopher Wiken på en särdeles lyckad björnskådning.

Den täta frodiga skogen bildar en mur av grönska, lavar och mossor klär träden likt sagovärldens trollskog. Dimman ligger som en slöja över trädtopparna och korparns rop ekar genom skogen. Örnarna sitter stilla som skepnader uppe i träden längs laxbäcken, mätta av det överskott av lax som varje höst kommer för att leka. Längs bäcken kan man tyda att en flock vargar patrullerat.

Plötsligt rasslar det till bland buskarna, spänningen stiger och ut kommer det vi väntat på, en alldeles vit björn, en "spirit bear" (andebjörn) eller Moksgm'ol som den kallas på ursprungsbefolkningens språk. Den rör sig sakta ner mot bäcken, fångar snabbt en lax och försvinner sedan

lika snabbt som den dök upp, som uppslukad av grönskan.

VI ÄR EN GRUPP på fem naturfotografer och naturintresserade som har färdats lång väg med båt och flyg för att få skåda och fotografera denna mytomspunna björn.

Vi befinner oss i British Columbia på Kanadas nordvästra kust inom ett område som brukar kallas för Great Bear Rainforest. Området stäcker sig från den nordligaste delen av Vancouver Island till gränsen mot Alaska och innehåller de sista större sammanhängande områdena med tempererad regnskog som finns kvar i världen. Genom skogsavverkning och exploatering utgör de kustnära tempere-

rade regnskogarna en av de mest hotade skogstyperna på vår planet.

Inom denna alltmer krympande miljö lever den sällsynta vita björnen, ofta kallad spirit bear eller kermodebjörn. Den är egentligen något så motsägelsefullt som en vit svartbjörn. Den tillhör en underart av den vanliga svartbjörnen och har fått det vetenskapliga namnet *Ursus americanus kermodei* efter forskaren Frank Kermode, därav namnet kermodebjörn.

Det är en speciell gen bland kermodebjörnarna som bidrar till den vita färgen. Det är dock inte alla kermodebjörnar som är vita, endast cirka tio procent, men trots det är det oftast bara de vita björnarna som kallas kermodebjörnar.

Fakta/ kermodebjörn (*Ursus americanus kermodei*)

Kermodebjörnen är en av 16 erkända underarter till den vanliga svartbjörnen *Ursus americanus*.

Det finns både vita och svarta kermodebjörnar. För att de ska bli vita krävs att båda föräldrarna bär på den speciella gen som ger upphov till färgen.

De förekommer i störst antal på Princess Royal Island och Gribbell Island längs British Columbias kust.

Likt de flesta svartbjörnarna väger de 70-200 kg som vuxna.

Kroppslängd, från nos till svans, är 120 cm till 180 cm, mankhöjden mellan 80 och 90 cm.

Allätare. Födan varierar mycket beroende på geografiskt område. På menyn står bär, frukter, rötter, gräs och annan vegetation, insekter, kött och fisk.

Under hösten när laxen leker har man störst chans att få se kermodebjörnarna.

Det är inte helt lätt att hitta dessa vita björnar, det finns bara cirka 400 i världen.

FÖR ATT FINNA den vita björnen under våra två veckor i området tar vi hjälp av en lokal guide, tillhörande ursprungsbefolkningen och den lokala Gitga'at-stammen. Andebjörnen har i generationer omtalats inom Gitga'ats mytologi och har en stark anknytning till ursprungsbefolkningens identitet och historia. Längre var det tabu bland de lokala stamfolken att nämna eller tala om andebjörnen – man var rädd för att nybyggare snabbt skulle utrota björnen om de fick nys om den.

I dag försöker First Nation-stammarna, som de olika ursprungsbefolkningsstam-

marna kallas i Kanada, på många sätt aktivt skydda björnarna inom sina marker. En del lever nu delvis på att guida fotografer och naturintresserade till områden där björnen finns. Det intresse som detta skapar för björnarna, bidrar till uppmärksamhet från omvärlden som i sin tur kan bidra till krav på starkare skydd, inte bara av björnarna utan även för hela deras levnadsmiljö.

Under september och oktober månad leker laxarna i bäckar och älvar i området och det innebär rikligt med föda för björnarna. Det är under denna tid man har störst chans att vid laxbäckarna få se björnarna som annars ofta lever ett liv i det dolda inne i de djupa skogarna.

De vita björnarna förekommer i största koncentration på två öar inom Great Bear Rainforest: Princess Royal – den kanske mest kända ön, samt den närliggande ön Gribbell Island.

PÅ GRIBBELL ISLAND har Gitga'at byggt två mindre plattformar på strategiska platser längs laxbäckarna där björnarna ofta rör sig. På så sätt blir björnarna vana vid och trygga inför människors närvaro på dessa platser. Detta är positivt för såväl björnar som björnskådare. De år då laxleken är bra har man väldigt goda chanser att få se björnarna på dessa platser.

På Princess Royal har man ännu inte byggt några fasta plattformar men det

Det finns både svarta och vita kermodebjörnar. Bara cirka tio procent är vita.

Skog i Great Bear Rainforest.

finns även här vissa kända platser dit björnarna ofta kommer.

DE FÖRSTA DAGARNA under vår resa fokuserade vi på Gribbell Island och vi fick otroligt nog se vita björnar varje dag! Det var helt klart över vår förväntan. Man bör vara förberedd på att man kanske bara får se vita björnar någon enstaka gång eller faktiskt kanske inte alls om man är på platsen bara några få dagar.

Både svarta och vita björnar kom ofta nära plattformarna, ibland bara på några få meters avstånd. Jag får vid ett tillfälle sällskap av en svartbjörnsunge när jag sit-

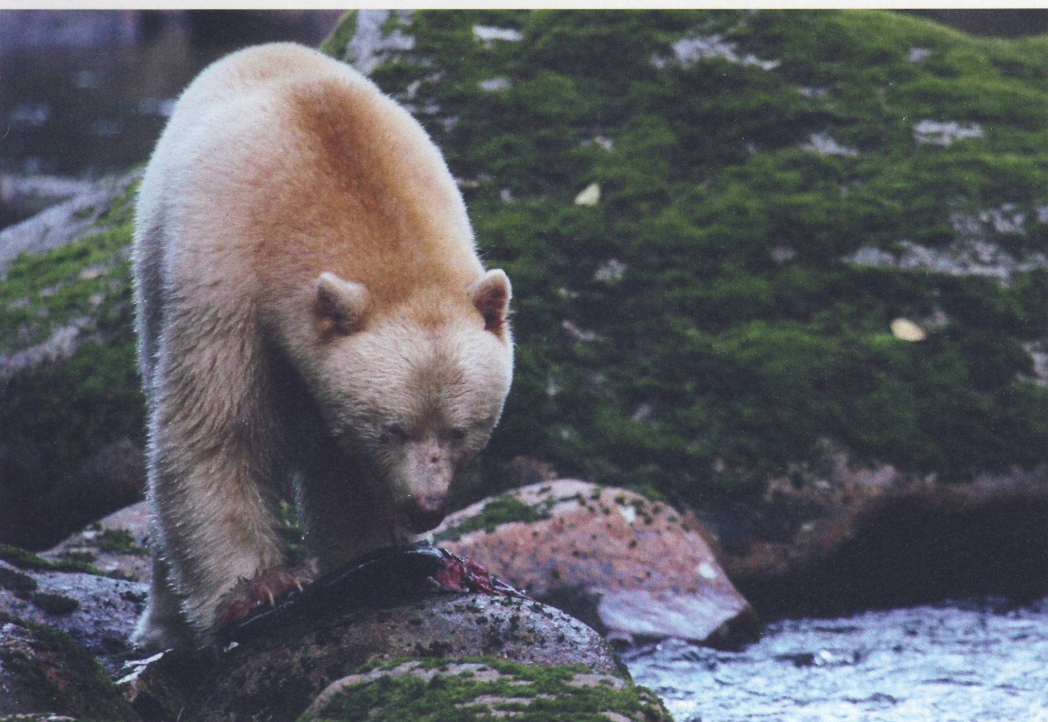
ter intill plattformen. Med ögat mot kamerasökaren noterar jag först inte att en björnsunge närmat sig.

Plötsligt hör jag ett ljud och ser att en liten krabat sitter precis intill mig. Den blev förmodligen rädd för den förbipasserande svartbjörnsunge som jag koncentrerat mig på att fotografera. Lika snabbt som ungen dyker upp försvinner den sedan åter ned i bäcken till sin mamma.

Gribbell Island har tyvärr inte varit skonad från avverkning. Marvin, vår lokala guide, berättar att en del av den omkringliggande skogen avverkades för 15-20 år sedan. Skogen är dock på större delen av

ön orörd med riktigt gamla träd, men man kan ändå tydligt se spåren från den tidigare avverkningsen. Området tillhör Gitga'at, Marvins stams territorium. Guiden säger att det var olyckligt att de då fick avverka, men de kommer aldrig att få möjlighet att avverka inom territoriet igen.

Tyvärr finns inga avtal om markerna skrivna på papper. First Nation-stammarna i området har i dag endast genom tradition rätt till markerna. Så fort det finns ekonomiska intressen för vissa bolag i områdena, finns det risk att marken tas i anspråk. I dag hotas området av olje- och gasindustrin som vill bygga en pipeline in i ett närliggande område.

Björnen kalasar på nyfångad lax.

Den biologiska mångfalden inom Great Bear Forest är stor. Många arter utnyttjar laxen som föda, bland andra sjölejon som har kolonier i området.

EFTER NÅGRA DAGAR på Gribbell Island beger vi oss till Princess Royals nordligaste spets för att leta efter en specifik björn. Marvin mötte denna björn första gången för 15 år sedan och de har under åren utvecklat ett förtroende för varandra. Han berättar att han kan sitta precis intill björnen utan att den visar någon tendens till att bli stressad eller att vilja gå därifrån. Han har ibland följt den hela dagar – i princip kan han då gå bredvid björnen nästan som om den vore en sällskapshund.

Vi klättrar, kryper och kravlar fram genom den täta skogen men igen andebjörn syns till. Marvin berättar att han inte sett den under de senaste veckorna. Han har hört rykten om att en grizzlybjörn nyligen setts till i området, vilket kan ha skrämt de mindre svartbjörnarna, både svarta och vita.

Vi åker dock inte tillbaka tomhänta – skogen på ön är en fantastisk gammal orörd skog med ett hav av grönska som verkligen gör skäl för benämningen regnskog.

På tillbakavägen med båten besöker vi en närliggande koloni med sjölejon. De är helt orädda och kommer ända upp till båten. Det verkar nästan som om sjölejonen försöker imponera på oss, eller kanske på sina artfränder, genom att göra allehanda konst. De gör volter i vattnet, grimaser och slår med sina flippers precis framför båten – riktiga showlejon!

Great Bear Rainforest är ett sant paradiset för den naturintresserade, med en otrolig mångfald; här finns björnar, vargar, sjölejon, sälar, pumor, späckhuggare, örnar, knölvalar – listan kan göras lång.

TEXT OCH FOTO:

CHRISTOPHER WIKEN

Är du intresserad av att följa med på en resa till Great Bear Rainforest, så arrangerar jag en resa till hösten. Gå in på ecowatch.se eller kontakta mig via telefon 070-424 83 78